

ЦАГ УУР, ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ГАЗАР

**ДОТООД АУДИТ ХИЙГДСЭН БАЙГУУЛЛАГА: ОРХОН АЙМГИЙН УС, ЦАГ УУР,
ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ**

ДОТООД АУДИТЫН НЭГЖ: ХЯНАЛТ, ШИНЖИЛГЭЭ ДОТООД АУДИТЫН ХЭЛТЭС

- ДОТООД АУДИТЫН АЖЛЫН ТАЙЛАН –

АБ4000

ДОТООД АУДИТЫН НЭР: ТӨЛӨВЛӨГӨӨТ ДОТООД АУДИТ

**ДОТООД АУДИТАД ХАМРАГДАХ ХУГАЦАА: 2024 ОН, 2025 ОНЫ 1-2 ДУГААР
УЛИРАЛ**

2025 он

АУДИТ ХИЙСЭН БАЙГУУЛЛАГА: ЦУОШГ-ЫН ХЯНАЛТ, ШИНЖИЛГЭЭ
ДОТООД АУДИТЫН ХЭЛТЭС

АУДИТ ХИЙГДСЭН БАЙГУУЛЛАГА: ОРХОН АЙМГИЙН УС, ЦАГ УУР, ОРЧНЫ
ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВ

АУДИТЫН ТӨРӨЛ: ТӨЛӨВЛӨГӨӨТ БУС ДОТООД АУДИТ

АУДИТЫН ХУГАЦАА: 2025.07.07-09

ДОТООД АУДИТЫН НЭГЖИЙН ДАРГА: ХЯНАЛТ, ШИНЖИЛГЭЭ,
ДОТООД АУДИТЫН ХЭЛТСИЙН ДАРГА Х.ОЮУНБИЛЭГ

АУДИТЫН БАГИЙН ГИШҮҮН:

ХЯНАЛТ, ШИНЖИЛГЭЭ, ДОТООД АУДИТЫН ХЭЛТСИЙН
АХЛАХ МЭРГЭЖИЛТЭН С.НАРАНЧИМЭГ, Э.ЦЭЦЭГЖАРГАЛ

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ТАЙЛБАР

МУ	Монгол Улс
ЗГ	Засгийн газар
БОАЖС	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд
УЦУОШТ	Ус, цаг уур, орчны шинжилгээний төв
ҮАГ	Үндэсний аудитын газар
ДАХ	Дотоод аудитын хороо
ХШДАХ	Хяналт-шинжилгээ, дотоод аудитын хэлтэс
НББ	Нягтлан бодох бүртгэл
НББОУС	Нягтлан бодох бүртгэлийн Олон улсын стандарт
УСНББОУС	Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт

НЭГ. ТАНИЛЦУУЛГА

1.1. Дотоод аудитын танилцуулга:

Монгол Улсын Төрийн албаны тухай хууль, Ус цаг уур, орчны хяналт шинжилгээний тухай хууль, Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай, хууль, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль, Төрийн хяналт шалгалтын тухай хууль, Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль, Засгийн газрын 2011 оны “Нийтлэг журам батлах тухай” 311 дүгээр тогтоолоор баталсан “Аж ахуйн нэгж, байгууллагын үйл ажиллагаанд дотоод хяналт шалгалтыг зохион байгуулах нийтлэг журам”, 2015 оны 483 дугаар тогтоолоор баталсан “Дотоод аудитын дүрэм” холбогдох бусад хууль тогтоомж, журмыг тус тус удирдлага болгон Орхон аймгийн Ус, цаг уур, орчны шинжилгээний төв (УЦУОШТ)-д төлөвлөгөөт бус дотоод аудит хийлээ.

Дотоод аудитыг Хяналт, шинжилгээ дотоод аудитын хэлтсийн дарга Х.Оюунбилэг, ахлах мэргэжилтэн С.Наранчимэг, ахлах мэргэжилтэн Э.Цэцэгжаргал нар 2025 оны 07 дугаар сарын 07-09-ний өдөр хийж гүйцэтгэв.

Дотоод аудитаар Орхон аймгийн УЦУОШТ-ийн захиргаа, санхүүгийн үйл ажиллагаанд дотоод аудит хийж төвийн даргын А, Б тушаал, боловсон хүчний баримт бичиг, санхүүгийн холбогдолтой хууль тогтоомжийн хэрэгжилт, зарцуулалт үр дүн, орлого зарлага болон ус цаг уур, орчны хяналт шинжилгээний технологийн хяналт шалгалтыг холбогдох хууль тогтоомж зааврын дагуу гүйцэтгэж буй эсэх, ажлын тайлагнасан байдлыг шалгаж илэрсэн зөрчил, дутагдлыг арилгах, цаашид дахин давтахгүй байх талаар санал, зөвлөмж өгч ажиллаа.

1.2. Байгууллагын танилцуулга:

Сайд нарын зөвлөлийн харъяа Ус цаг уурын албыг удирдах ерөнхий газрын даргын “Ус, цаг уурын шинжилгээний станц нээж ажиллуулах тухай” 1972 оны 135 тоот тушаалаар Булган аймгийн Ус цаг уурын товчооны харъяанд ус цаг уурын шинжилгээний “Эрдэнэт-Овоо” станцыг уур амьсгалын 4 хугацааны ажиглалттай байгуулж, 1975 оны эхнээс уур амьсгалын 8 хугацааны ажиглалтанд оруулсан байна.

Эрдэнэт хотын АХГЗ-ны 1993 оны 09 дүгээр сарын 23-ны 153-р захирамжаар бүтэц зохион байгуулалтын өөрчлөлт орж Ус цаг уур орчны шинжилгээний төвийг байгуулж үйл ажиллагаа явуулж эхэлсэн. Цаг уур, орчны шинжилгээний газрын даргын 2023 оны А/83 тоот тушаалаар Цаг уур технологи мэдээлэл, үйлчилгээний хэлтэс, Захиргаа, төлөвлөлтийн хэлтэс гэсэн 2 хэлтэстэй 23 орон тоотой ажиллаж байна.

Орхон аймагт цаг уурын 1 өртөө, цаг уурын 1 харуул ажиллаж байна. Ус судлалын 1 харуултай ч 2 жилийн өмнөөс ажиглалт хийгдэхгүй болсон. Цаг агаар зориудаар нөлөөлөх 1 экспедиц үйл ажиллагаагаа явуулж байна.

Төрийн сангийн дансны дугаар	100210013015
Төрийн сангийн нэмэлт дансны дугаар	100210013402
1 дүгээр гарын үсэг зурах эрх бүхий албан тушаалтан, нэр, хугацаа	С.Отгонбаатар 2019.01.31-2025.06.30
2 дугаар гарын үсэг зурах эрх бүхий албан тушаалтан, нэр, хугацаа	Б.Ариунзаяа 2023.07.18-2025.06.30

Тушаал, шийдвэрийн талаар:

Орхон аймгийн УЦУОШТ нь 2024 онд үндсэн үйл ажиллагаатай холбоотой А тушаал 53, хүний нөөцтэй холбоотой Б тушаал 20-ыг, 2025 оны эхний хагас жилийн байдлаар үндсэн үйл ажиллагаатай холбоотой А тушаал 21, хүний нөөцтэй холбоотой Б тушаал 11-ыг тус тус баталсан байна.

Санхүү, төсөв, түүний гүйцэтгэл, санхүүгийн тайлагналын талаар:

Орхон аймгийн УЦУОШТ-ийн 2025 оны 2 дугаар улирлын санхүүгийн байдлын тайланд эргэлтийн хөрөнгө 102,541.61 мянган төгрөгийн, эргэлтийн бус хөрөнгө 992,437.33 мянган төгрөгийн, нийт 1,094,978.95 мянган төгрөгийн хөрөнгийн үлдэгдлийг тайлагнасан байна.

Санхүүгийн байдлын тайлан

мянган төгрөгөөр

№	Үзүүлэлтүүд	2024.12.31	2025.06.30	Өөрчлөлт
1	Төрийн сангийн харилцах	0.00	31,097.47	(31,097.47)
2	Авлага	0.00	0.00	0.00
3	Бараа материал	62,957.21	71,444.15	(8,486.94)
	Эргэлтийн хөрөнгийн дүн	62,957.21	102,541.62	(39,584.41)
4	Үндсэн хөрөнгө	1,025,557.43	992,437.33	33,120.10
	Эргэлтийн бус хөрөнгийн дүн	1,025,557.43	992,437.33	33,120.10
	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН	1,088,514.64	1,094,978.95	(6,464.31)
5	Өр төлбөр	0.00	0.00	0.00
6	Цэвэр хөрөнгө/өмчийн дүн	1,088,514.64	1,094,978.95	(6,464.31)
	ӨР ТӨЛБӨР, ЭЗДИЙН ӨМЧИЙН ДҮН	1,088,514.64	1,094,978.95	(6,464.31)

Төсвийн орлогын талаар:

Орхон аймгийн УЦУОШТ нь 2024 оны жилийн эцэст улсын төсвийн урсгал санхүүжилтээс 81,097.57 мянган төгрөгийг төвлөрүүлсэн. Мөн 2024 оны туслах үйл ажиллагааны орлогыг 1,000.0 мянган төгрөгөөр төсөвлөж, гүйцэтгэлээр 33,632.95 мян.төгрөгийн орлого олсон.

Орлогын дэлгэрэнгүй мэдээлэл

мянган төгрөгөөр

№	Орлогын нэр	2024 оны 4 дугаар улирал	
		Төлөв	Гүйц
1	Үндсэн данс	974,420.20	893,322.63
2	Үндсэн үйл ажиллагааны орлого	1,000.00	33,632.95
3	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	0.00	84,937.46

Төсвийн зарлагын талаар:

Тус байгууллага нь 2025 оны 2 дугаар улирлын байдлаар урсгал зардалд 460,212.60 мянган төгрөгийг зарцуулахаар төлөвлөснөөс гүйцэтгэлээр 447,382.01 мянган төгрөгийг захиран зарцуулсан гэж тайлагнасан байна.

Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

мянган төгрөгөөр

Нэр	2025 оны 2 дугаар улирал		
	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү
Зардлын дүн	460,212.60	447,382.01	12,830.59
Цалин хөлс, нэмэгдэл урамшил	388,259.00	377,360.42	10,898.58

Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	47,878.70	46,299.54	1,579.16
Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	6,299.50	6,113.69	185.81
Хангамж бараа материалын зардал	4,876.80	4,849.76	27.04
Нормативт зардал	0.00	0.00	0.00
Эд хогшил, урсгал засварын зардал	6,154.00	6,154.00	0.00
Томилолт, зочны зардал	2,897.70	2,757.70	140.00
Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	3,846.90	3,846.90	0.00
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	0.00	0.00	0.00
Урсгал шилжүүлэг	0.00	0.00	0.00

Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт:

Орхон аймгийн УЦУОШТ-ийн шилэн дансны мэдээлэл байршуулалт сайн байна.

ХОЁР. АУДИТЫН ЗОРИЛГО, ЦАР ХҮРЭЭ

2.1. Дотоод аудитын зорилго

Тус төвийн захиргаа, санхүүгийн үйл ажиллагаанд дотоод аудит хийж үнэлэлт дүгнэлт өгөх, мэргэжил арга зүйн удирдлагаар хангах, цаашид хэрэгжүүлэх арга хэмжээний санал боловсруулж зөвлөмж өгөх, Ус цаг уур, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн биелэлт, хууль тогтоомжийн хэрэгжилт, шинжилгээний ажлын заавар, ажиглалт хэмжлийн технологийн мөрдөлтөд хяналт, шалгалт хийх, үл тохирлыг илрүүлэх, арилгах арга замыг зааж мэргэжлийн зөвлөгөө өгөх, удирдлагыг бодит мэдээллээр хангахад оршино.

2.2. Дотоод аудитын хамрах хүрээ

Энэхүү дотоод аудитыг дараах асуудлын хүрээнд хийж гүйцэтгэлээ. Үүнд:

- 2.2.1. Төсөв, санхүүгийн холбогдолтой хууль тогтоомж, Засгийн газрын шийдвэр болон тэдгээрийг үндэслэн эрх бүхий байгууллагаас гаргасан дүрэм, журам, заавар, стандарт, гэрээг мөрдөж байгаа байдал, хэрэгжилт;
- 2.2.2. Батлагдсан төсөв, түүний хэрэгжилт;
- 2.2.3. Нягтлан бодох бүртгэлийн хөтлөлт, анхан шатны баримтын бүрдэл, ашиглалт, зарцуулалтын байдал;
- 2.2.4. Төсвийн санхүүжилт, зарцуулалт, түүний үр ашигтай байдал;
- 2.2.5. Орхон аймгийн УЦУОШТ-ийн даргын 2019 оны "Хөдөлмөрийн дотоод журам батлах тухай" А/02 дугаар тушаал;
- 2.2.6. Албан хаагчдын цалин хөлсний тогтоолт, олголт, баримтын бүрдэлт, тооцоо бодолт;
- 2.2.7. Ус цаг уур, орчны хяналт шинжилгээний тухай хууль, хөтөлбөрийн биелэлт, шинжилгээний ажлын заавар, ажиглалт хэмжлийн технологи мөрдөж байгаа байдал, хэрэгжилт;
- 2.2.8. Бусад холбогдох хууль тогтоомж, шийдвэр.

Дотоод аудитад хамрагдаагүй хэсэг:

Төрийн аудитын газрын санхүүгийн аудитын тайланд дурдсан асуудлыг хамруулаагүй болно.

2.4. Дотоод аудитын аргачлал

Аудитыг гүйцэтгэхэд ДАМПОУС болон АДБОУС 100-400, 4000 дугаар стандарт, байгууллагын анхан шатны баримт, журналтай тулгах, дүн шинжилгээ хийх холбогдох албан тушаалтнуудтай уулзалт, ярилцлага зохион байгуулах, тодруулга авах зэрэг аудитын арга зүйг ашиглаж, хөтөлбөр, горимын дагуу нотлох баримт цуглуулж, аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж боловсрууллаа.

ГУРАВ. БАЙГУУЛЛАГЫН САЙН ТУРШЛАГА

Байгууллагын засаглал, эрсдэлийн удирдлага болон дотоод хяналтын үр нөлөөтэй байдлыг үнэлэхдээ байгууллагын удирдлагатай утсаар холбогдон, асуулга авах, холбогдох баримт материалыг түүвэрлэн үзэх зэрэг горимуудыг хэрэгжүүллээ.

Хүний нөөцийн бодлого, дотоод хяналтын тогтолцоо, удирдлагын шийдвэр гаргалт, эрсдэлийн үнэлгээ, ёс зүй, хариуцлагын тогтолцоо, санхүүгийн үйл ажиллагааны журмууд болон бусад холбогдох эрх зүйн баримт бичгүүдийг үндэслэж үр нөлөөтэй байдлын үнэлгээг хийлээ.

3.1 Байгууллагын засаглал, дотоод хяналт, эрсдэлийн удирдлагын үр нөлөөтэй байдлын үнэлгээний талаар:

Шалгуур

- Байгууллагын даргын дэргэдэх зөвлөл
- Дотоод хяналтын тогтолцоо
- Менежментийн төлөвлөлт ба эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоо
- Хүний нөөцийн бодлого
- Хариуцлагын тогтолцоо
- Ёс зүй, үнэт зүйлсийн тодорхойлолт
- Засгийн газрын 2011 оны 311 дүгээр тогтоолоор баталсан “Аж ахуйн нэгж, байгууллагын үйл ажиллагаанд дотоод хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлэх нийтлэг журам”

Бодит нөхцөл байдал

Байгууллагын засаглалын төлөвшил нь дараах байдлаар үнэлэгдэж байна.

Шалгуур	Үнэлгээний түвшин
Удирдлагын зөвлөл	<u>2-р түвшин буюу Давтамжтай.</u> -Орхон аймгийн Ус цаг уур, орчны шинжилгээний төвийн даргын 2022 оны 10 дугаар сарын 24-ны өдрийн “Даргын дэргэдэх зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг шинэчлэн байгуулж, журам батлах тухай” А/23 дугаар тушаал гарсан. УЦУОШТ-ийн зорилго, чиг үүргийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдсон асуудлыг удирдлагын түвшинд хэлэлцэж, хууль тогтоомжид нийцсэн шийдвэр гаргахад төвийн даргад мэргэжил арга зүйн зөвлөгөө, дэмжлэг үзүүлэх зорилготой. Зөвлөх эрхтэй бүрэлдэхүүнийг 1-р хавсралтаар, даргын зөвлөлийн ажиллах журмыг 2-р хавсралтаар баталсан. Журмын хэрэгжилтийг ханган ажиллаж байна. -Орхон аймгийн УЦУОШТ-ийн даргын 2022 оны 01 дүгээр сарын 11-ний өдрийн “Байгууллагын дэргэдэх эцэг эхийн зөвлөлийг шинэчлэн байгуулах тухай” А/01 дүгээр тушаалаар гэр бүлийн тогтвортой байдлыг хангах, нийгмийн хариуцлагыг дээшлүүлэх, хүүхдийг сурч боловсрох, эрүүл аюулгүй орчинг бүрдүүлэх, хүүхэд хамгааллын бодлогыг дэмжих зорилгоор байгууллагын дэргэдэх эцэг эхийн зөвлөлийг байгуулсан ба тус зөвлөл нь жил бүр төлөвлөгөө боловсруулж, төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг хагас, бүтэн жилээр холбогдох байгууллагад тайлагнадаг. 2023 онд Орхон

	аймгийн хэмжээнд үйл ажиллагааны гүйцэтгэлээр 2-р байранд орж байсан амжилттай тогтвортой үйл ажиллагаа явуулдаг. -Орхон аймгийн УЦУОШТ-ийн даргын 2024 оны 10 дугаар сарын 18-ны өдрийн "Өмч хамгаалах байнгын зөвлөлийг шинэчлэн байгуулах тухай" А/31 дугаар тушаалаар байгууллагын үндсэн ба эргэлтийн хөрөнгө, цаг уур, байгаль орчны хяналт шинжилгээний багаж тоног төхөөрөмжид үзлэг хийх, эвдрэлийн акт тогтоох, чанар байдал, үнэлгээ хийх, хөрөнгийг бүртгэж авах өмч хамгаалах үүрэг бүхий байнгын зөвлөлийг шинэчлэн байгуулсан байна. Өмч хамгаалах байнгын зөвлөл нь жил бүр төлөвлөгөө боловсруулан хэрэгжилтийг ханган ажилладаг. ТӨБЗГ-аас ажлын хэсэг ирж шалгахад 2024 онд 84 хувь, 2025 онд 97 хувьтай дүгнэгдсэн. -Орхон аймгийн УЦУОШТ-ийн даргын 2022 оны 04 дүгээр сарын 22-ны өдрийн "Баримт нягтлан шалгах комиссын бүрэлдэхүүн, журам шинэчлэн батлах тухай" А/12 дугаар тушаалаар байгууллагын үйл ажиллагаанд мөрдөгдөж байгаа баримт бичигт хөтлөх хэргийн нэрийн жагсаалт боловсруулах, хэрэг бүрдүүлэх, хөтлөгдөж дууссан хэргийг архивт шилжүүлэхэд бэлтгэх явцад баримтын үнэ цэнийг нягтлан шалгах, Төрийн архивт баримт шилжүүлэх ажлыг зохион байгуулах зорилгоор байгууллагын дэргэд баримт нягтлан шалгах комиссыг байгуулсан байна. 2019 оны архивын улсын үзлэгээр 92,7 хувьтай дүгнэгдэж байсан бол 2025 онд 98 хувьтай дүгнэгдсэн байна.
Дотоод хяналтын тогтолцоо	<u>1-р түвшин буюу Эхлэлийн.</u> Орхон аймгийн Ус, цаг уур, орчны шинжилгээний даргын 2025 оны 03 дугаар сарын 06-ны өдрийн "Орхон аймгийн УЦУОШТ-ийн үйл ажиллагаанд дотоод хяналт шалгалтыг зохион байгуулах журам" А/08 дугаар тушаалаар байгууллагын дотоод хяналтын нэгжийн мөрдөх журмыг баталсан байна.
Хүний нөөцийн тогтолцоо	<u>3-р түвшин буюу Томьёолсон.</u> Төрийн албаны тухай, Хөдөлмөрийн тухай хууль, тэдгээрт нийцүүлэн гаргасан дүрэм, журамд үндэслэн хүний нөөцийн үйл ажиллагааг хэрэгжүүлж ажилладаг.
Хариуцлагын тогтолцоо	-Цаг уур, орчны шинжилгээний газрын дарга 2018 онд Орхон аймгийн Ус, цаг уур, орчны шинжилгээний төвийн даргын ажлын байрны тодорхойлт батлагдсан, 2019 онд Орхон аймгийн Ус, цаг уур, орчны шинжилгээний төвийн дарга албан хаагчдын албан тушаалын тодорхойлолтыг баталсан байна. -Сонгон шалгаруулалт явуулах, түүнд тавигдах шаардлага болон хариуцлагын тогтолцоо, сахилгын арга хэмжээ авах, шийтгэл ногдуулах зэрэг арга хэмжээ авахдаа хуульд нийцүүлэн, хөдөлмөрийн дотоод журмын холбогдох заалтуудад тусган хэрэгжүүлж ажиллаж байна.
Ёс зүй, үнэт зүйлсийн тогтолцоо	<u>3-р түвшин буюу Томьёолсон.</u> -Орхон аймгийн Ус, цаг уур, орчны шинжилгээний даргын 2024 оны 03 дугаар сарын 11-ний өдрийн "Ёс зүйн дэд хорооны бүрэлдэхүүнийг шинэчлэн томилох тухай" А/04 дугаар тушаалаар байгууллагын ёс зүйн дэд хорооны ажиллах журмыг баталсан байна. Төрийн албан хаагчийн ёс зүйн тухай хууль, ТАХ-ын ёс зүйн зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх үндэсний хөтөлбөр, Засгийн газрын 2019 оны 33 дугаар тогтоолоор баталсан "Төрийн захиргааны болон үйлчилгээний албан хаагчийн ёс зүйн дүрэм"-ийг үйл ажиллагаандаа мөрдөж ажиллаж байна.
Эрсдэлийн удирдлагын бодлого, журамтай эсэх	<u>1-р түвшин буюу Эхлэлийн.</u> Байгууллагын хэмжээнд мөрддөг эрсдэлийн удирдлагын бодлого, журам байхгүй.
Эрсдэлээ тодорхойлдог эсэх	<u>1-р түвшин буюу Эхлэлийн.</u> Байгууллагын үйл ажиллагаанд учирч болох эрсдэлийг тооцдоггүй.

Эрсдэлийн үнэлгээ хийдэг эсэх	<u>1-р түвшин буюу Эхлэлийн.</u> 2024 онд тус төвийн ажлын байранд эрсдлийн үнэлгээг хийж их эрсдэлтэй, дунд эрсдэлтэй, бага эрсдэлтэй ажлын байруудыг тодорхойлсон байна.
Эрсдэлийн талаар нэгдсэн ойлголт, чиг хандлагатай эсэх	<u>2-р түвшин буюу Давтамжтай.</u> Эрсдэлийн талаарх ойлголт зөвхөн удирдлагын түвшинд тогтсон.
Ажилтан бүр дотоод хяналтын үүрэг хариуцлага хүлээдэг байх	<u>1-р түвшин буюу Эхлэлийн.</u> Дотоод хяналт, шалгалт, шалган туслах ажлыг жил бүр төлөвлөгөө гарган төлөвлөгөөний дагуу хийж албан хаагчдад акт, зөвлөмж хүргүүлэн ажилладаг. 2025 онд цаг уурын шинжилгээний ажлын үйл ажиллагаанд 9 удаа шалган туслах, захиргааны чиглэлээр 4 удаа хяналт шалгалт хийсэн байна.

ДӨРӨВ. АУДИТААР ИЛЭРСЭН АСУУДЛУУД

Илэрсэн асуудал 1	1 албан тушаалд 2 хүнд зэрэг ажил хавсран гүйцэтгэх тушаал гаргаж давхардал үүсгэсэн.
Бодит нөхцөл байдал: Орхон аймгийн УЦУОШТ-ийн даргын 2024 оны 04 дүгээр сарын 08-ны өдрийн А/10 дугаар тушаалын 2 дугаар хавсралтаар албан тушаалын нэр өөрлөхдөө Ус хөрсний технологич инженер ТҮМ-5 ангиллын 1 албан тушаалыг баталсан байхад 2024 оны 04 дүгээр сарын 17-ны өдрийн А/13 дугаар тушаалаар Ус хөрсний технологич инженер ТҮМ-5 албан тушаалын орон тоог эзгүй шалтгаанаар Ц.Энхтогост хавсран гүйцэтгэх 40%, Н.Энхмаад хавсран гүйцэтгэх 20% тооцон 1 албан тушаалд 2 хүнд зэрэг ажил хавсран гүйцэтгүүлсэн байна.	
Шалгуур үзүүлэлт: -Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.3-д “батлагдсан цалингийн сан, орон тооны хязгаарт багтаан төсвийн байгууллагын орон тоо, ажиллагчдын цалин хөлсийг тогтоох”; -Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.9-д “дээд шатны төсвийн захирагчийн зөвшөөрснөөр үйл ажиллагааны үр дүнг дээшлүүлэх, чиг үүргийн давхардлыг арилгах, ажлын ачааллыг нягтруулах, бүтээмжийг дээшлүүлэх зорилгоор байгууллагын дотоод зохион байгуулалтын бүтцийг батлагдсан орон тооны хязгаар, төсвийн хүрээнд шинэчлэн тогтоох”; Хөдөлсөрийн тухай хуулийн 56 дугаар зүйлийн 56.1-д “Ажил олгогч нь ажилтантай тохиролцсоноор ажил хослон гүйцэтгүүлэх, эзгүй байгаа ажилтны үүргийг түр орлон гүйцэтгүүлэх, ажилтны ажлын цагт багтаан өөр ажил, албан тушаал хавсран гүйцэтгүүлэх, ажлын ачааллыг нэмэгдүүлэх хэлбэрээр ажиллуулж болно.	
Асуудлын үндсэн шалтгаан: -Батлагдсан дүрэм, журмыг хэрэгжүүлж ажиллаагүй, хэрэгжүүлэх арга хэмжээ зохион байгуулж ажиллаагүйгээс; --Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллах мэдлэг, мэдээлэл дутмаг байдлаас;	
Байгууллагад үзүүлэх нөлөө /үр дагавар/: -Байгууллагын хэвийн үйл ажиллагаа алдагдах; -Гаргасан эрх зүйн баримт бичиг, акт хүчин төгөлдөр бусд тооцогдох; -Төрийн аудитын байгууллага болон бусад хөндлөнгийн байгууллагын аудит, хяналт шалгалтаар илэрч буй зөрчлүүд буурахгүй байх; -Үйл ажиллагаанд мөрдөгдөж буй хууль, дүрэм, журмын хэрэгжилт хангагдахгүй байх;	
Зөвлөмж: -Дээд шатны төсвийн захирагчийн баталсан бүтэц орон тоо, төсвийн хязгаарт багтааж ажиллах. -Сул, эзгүй орон тооны ажил хавсран гүйцэтгүүлэхдээ давхардал үүсгэхгүй байх, дотоод журамд зохицуулалт оруулах, ажлыг зохион байгуулах;	
Илэрсэн асуудал 2	Шинжилгээний ажиглалтыг хийхдээ “Цаг уур, орчны хяналт шинжилгээний заавар /ШЗ.И.01.03.2014/ буюу цаг уурын ажиглалт, хэмжлийн технологийн заавар /XIV дэвтэр/” зааврыг бүрэн баримтлаагүй.

Бодит нөхцөл байдал:

1. Цаг уурын өртөөний техникч нар ээлж хүлээлцэхдээ дотор болон ажиглалтын талбай дахь хэмжих хэрэгсэл, тоног төхөөрөмжийн хэвийн ажиллагааг шалган үзэж тэмдэглэл хөтлөн гарын үсэг зурж хэвшээгүй;
2. Ажиглалтын хугацааны болон завсрын хугацааны цаг агаарын үзэгдлийг тасралтгүй ажиглан ЦД-1 дэвтэрт тэмдэглэх, шөнийн хугацаанд ажиглагдаж буй үзэгдлийн эрч хүчийг зөв тодорхойлоогүй;
3. Анхан шатны ажиглалтад техник шалгалтыг гүйцэд хийгээгүй, түүвэрчлэн шалгахад агаар, хөрсний үнэмлэхүй их, бага утга зөрөх, нойтон цас, орон шуурга ажигласан боловч аюул агаар мэдээ зохиогоогүй, зарим үед нарны эрчимшил ажиглаагүй, үүл үзэгдлийн уялдаа холбоогүй, үүлний шифр болон 7 дугаар бүлэг буруу өгөх зэрэг алдаа гаргасан;
4. Дулааны улирлын хур тунадасны хэмжилт буруу хийсэн. Цаг уур, орчны хяналт шинжилгээний заавар /"ШЗ. II.12.01.2014"/-ын 2.8-ийн 2.8.1 дэх заалтын 152, 153-ийг баримтлаагүйд шат дараалсан техник шалгалтыг чанартай хийгээгүй байна.

Шалгуур үзүүлэлт:

Цаг уур, орчны шинжилгээний газрын даргын 2014 оны 05 дугаар сарын 02-ны өдрийн А/57 тоот тушаалаар баталсан "Цаг уур, орчны хяналт шинжилгээний заавар /ШЗ.II.01.03.2014/ буюу цаг уурын ажиглалт, хэмжлийн технологийн заавар /XIV дэвтэр/" заавар.

Үзүүлэх нөлөө /үр дагавар/:

- Шинжилгээний ажиглалтын технологи мөрдөж ажилаагүйгээс болж олон жилийн цувааны үнэн бодит байдал алдагдах

Зөвлөмж: Ажиглалт, хэмжлийн технологийн мөрдөлтөд хяналт тавих, алдаа, зөрчил, үл тохирлыг арилгах, салбар хариуцсан ахлах техникч, технологич инженер нар техник, шүүмж шалгалтын чанар, үр дүн (үл тохирол арилсан эсэх)-г хэлтсийн хурлаар хэлэлцэж, хариу зааварчилгааг нэгдсэн байдлаар гаргаж, үл тохирол бүрийг заавал арилган ажиллах хэрэгтэй.

Албан хаагчдын мэргэжлийн мэдлэг, мэргэшил, ур чадварыг үнэлэх, мэргэшүүлэх хичээл сургалт тогтмол хийх, удирдлагын зүгээс туслан дэмжих, харилцааны ёс зүйгүй хандлага бий болох нөхцөлөөс сэргийлэх;

Хэмжих хэрэгсэлд хуваарьт үзлэг үйлчилгээг цаг тухайд нь хийж хэвших, шалгаж баталгаажуулахдаа бүх мэдрүүр, эд ангийг шалган баталгаажуулах, автомат станцын газардуулгыг чанартай сайн хийж гүйцэтгэх, шинжилгээний ажлын ажиглалт хэмжлийн технологийг бүрэн гүйцэд мөрдөж ажиллах;

Улирлын онцлог байдал тэдгээрт харгалзах үүл үзэгдэл түүний уялдаа холбоо, ямар үзэгдэл ямар утгат хүрэхэд аюул агаар мэдээ зохиох, үүл үүсэх, хөгжих, хувьсах, сарних нөхцөл, хамт ажиглагдах үүл болон техник, шүүмж шалгалтаар илэрсэн алдааг засах сургалт хийж байх нь зүйтэй. Шинжилгээний ажлын ажиглалтын зааврыг техникч бүр уншиж ойлгон харилцан бие биедээ хичээл орж өөрсдийн чадварыг дээшлүүлэх, үүнийг төвөөс зохион байгуулж хяналт тавьж ажиллах, ахлах техникч, ээлжийн техникч нар шат дараалсан техник шалгалтыг зааврын дагуу тогтмол хийж хэвших.

Илэрсэн асуудал 3

Байгаль орчны шинжилгээний лабораторийн ажиллах орчин нөхцөл шаардлага хангахгүй, тоосонцрын багажгүй, татах шүүгээ муудсан, химийн бодис хадгалах зориулалтын шүүгээ, бусад багаж тоног төхөөрөмж хуучирсан, итгэмжлэлийн гэрчилгээ аваагүй.

Бодит нөхцөл байдал:

1. Байгаль орчны шинжилгээний лабораторийн багаж тоног төхөөрөмж хуучирсан, ажиллах орчин нөхцөл шаардлага хангахгүй, тоосонцрын багажгүй, татах шүүгээ муудсан;
2. Хөтөлбөрт ажил хийгдэж байгаа ч үйлдвэрийн бүс нутаг учир олон тооны нэмэлт шинжилгээ хийж иргэн аж ахуйн нэгжид үйлчилгээ үзүүлдэг;
3. Химийн бодис хадгалах зориулалтын шүүгээ, бусад тоног төхөөрөмж хуучирсан;
4. Итгэмжлэлийн гэрчилгээ аваагүй энэ талаар төв лабораторид хүсэлт явуулсан.

Шалгуур үзүүлэлт:

MNS ISO IEC 17025:2018 стандарт, холбогдох стандартуудыг мөрдөж ажиллах

Үзүүлэх нөлөө /үр дагавар/:

- Химийн урвалж бодисын ууршилт алба хаагчдын эрүүл мэндэд муугаар нөлөөлөх;

- Аюулгүй байдлыг ханган хуучирсан тоног төхөөрөмжийг солих, тоосонцорын багажгүй учир иргэдэд хүрэх мэдээ хангалтгүй болно.

Зөвлөмж: Байгаль орчны шинжилгээний лабораторийн багаж тоног төхөөрөмжийг шинэчлэх, ажлын байрны ажиллах нөхцөл боломжийг сайжруулахад удирдлагаас анхаарч ажиллах, ажлын байр шинээр барьж байгуулах талаар орон нутгийн удирдлага болон холбогдох байгууллагуудад хүсэлт албан тоотыг удаа дараа явуулах, тоосонцрын багаж авах шаардлагатай, татах шүүгээ муудсан байна. Иймээс химийн бодис хадгалах зориулалтын шүүгээ, бусад хуучирсан тоног төхөөрөмжийг захиалах, итгэмжлэлийн гэрчилгээ авах хүсэлтийг шийдвэрлүүлэх.

Илэрсэн асуудал 4	Төвийн дарга нь албан үүргээ гүйцэтгэхдээ өөрийн болон өөртэй нь хамаарал бүхий этгээдэд захиргааны шийдвэр гаргахдаа мэдэгдэл тайлбарыг тухай бүр гаргадаггүй.
--------------------------	---

Бодит нөхцөл байдал:
Төвийн дарга С.Отгонбаатар нь өөрийн хамаарал бүхий этгээд Ц.Энхтогос Лабораторийн эрхлэгчид захиргааны аливаа шийдвэр гаргахдаа Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 1 дэх "Албан тушаалтан албан үүргээ гүйцэтгэхдээ өөрийн болон өөртэй нь хамаарал бүхий этгээдийн хувийн ашиг сонирхлыг хөндсөн захиргааны шийдвэр гаргах, удирдах, хяналт, шалгалт хийх, хариуцлага хүлээлгэх, гэрээ байгуулах, эдгээрийг хэлэлцэх, бэлтгэх, оролцох зэрэг үйл ажиллагаа явуулахыг хориглоно" заалтыг хэрэгжүүлж ажилладаггүй.

Шалгуур үзүүлэлт:
Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлийн 29.2.4. энэ хуулийн 10^{1.1}, 10^{1.2}, 10^{1.4}, 10^{1.5} дахь хэсэг, 11, 12, 15, 16 дугаар зүйлд заасныг зөрчсөн, энэ хуулийн 23 дугаар зүйлд заасан хувийн ашиг сонирхлын мэдүүлгийг гаргаж өгөөгүй, энэ хуулийн 29.2.3-т заасан хариуцлага хүлээлгэх зөрчлийг удаа дараа гаргасан бол нийтийн албанаас халах.

Үзүүлэх нөлөө /үр дагавар/:
Ашиг сонирхлын зөрчил үүсэх

Зөвлөмж:
Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хууль тогтоомжид заасны дагуу нийтийн албан тушаалтан нь өөрийн болон өөртэй нь хамаарал бүхий этгээдэд захиргааны аливаа шийдвэр гаргах бүрд Улсын Их Хурлын Хууль зүйн байнгын хорооны 2024 оны 05 дугаар тогтоолын 4-р хавсралтаар баталсан мэдэлдэл, тайлбарыг заавал гаргаж, ЭБАТ-д бүртгүүлж байх.

Илэрсэн асуудал 5	Дотоод журамд ажлын цагийг тогтоохдоо Хөдөлмөрийн хуулийг зөрчсөн заалт тусгасан.
--------------------------	---

Бодит нөхцөл байдал:
Дотоод журмаараа ажлын цагийг тогтоохдоо амрах хоолох завсарлагын хугацааг тооцохгүйгээр тасралтгүй 8 цаг ажиллана гэж заасан.

Шалгуур үзүүлэлт:
Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 94 дүгээр зүйлийн 94.1.Ажилтанд амрах, хооллоход нь зориулан завсарлага олгоно. 94.3. амрах, хооллох завсарлага эхлэх, дуусах цаг, үргэлжлэх хугацааг хөдөлмөрийн дотоод журмаар тогтооно. Өдрийн хооллох завсарлага нэг цагаас багагүй байна.

Үзүүлэх нөлөө /үр дагавар/:
Албан хаагчдын эрүүл мэнд болон ажлын бүтээмжид сөргөөр нөлөөлөх

Зөвлөмж:
Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 94 дүгээр зүйлийн 94.1 дэх заалтыг хэрэгжүүлж ажиллах

Илэрсэн асуудал 6	Төрийн захиргааны болон үйлчилгээний албан хаагчид нэмэгдэл хөлс олгох журмыг баримталдаггүй, цалингийн сан хүрэлцэхгүй шалтгааны улмаас шөнийн цагийн нэмэгдэл хөлсийг дутуу олгодог.
--------------------------	--

Шалгуур үзүүлэлт

-Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.5-д "батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах";

-Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 109 дүгээр зүйлийн 109.3-т "шөнийн цагаар ажилласан ажилтныг нөхөн амруулаагүй бол түүний дундаж цалин хөлсийг нэг аравны хоёр дахин, түүнээс дээш хэмжээгээр нэмэгдүүлж олгоно", 109.8-д Ажилтныг ээлжийн хуваарийн дагуу шөнийн цагт ажиллуулбал шөнийн цагийн нэмэгдэл хөлсийг нэмж олгоно";

-Засгийн газрын 2018 оны 382 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралтаар баталсан "Төрийн захиргааны болон үйлчилгээний албан хаагчид нэмэгдэл хөлс олгох журам"-ын 2.3. "шөнийн цагаар ажилласан төрийн албан хаагчийг нөхөн амруулаагүй бол түүний дундаж цалин хөлсийг нэг аравны хоёр (нэг аравны хоёроос дээш байхыг хамтын гэрээ, хамтын хэлэлцээр, хөдөлмөрийн гэрээнд тусган зохицуулж болно.) дахин нэмэгдүүлэн тооцно", 2.5. "албан хаагчийг ээлжийн хуваарийн дагуу шөнийн цагт ажиллуулбал шөнийн цагийн нэмэгдэл хөлсийг олгоно. Ээлжээр ажилладаг албан хаагчийн ээлж долоо хоногийн амралтын болон нийтээр амрах баярын өдөр таарсан бол долоо хоногийн амралтын болон нийтээр амрах баярын өдрөөр ажилласны нэмэгдэл хөлс олгохгүй".

Асуудлын үндсэн шалтгаан:

-Цалин хөлсний батлагдсан төсөв дутагдалтай байдал;

-Удирдлага, нягтлан бодогчийн ур чадвараас хамаарч төсвийн төсөөлөлд шөнийн нэмэгдлийн 1.2 дахин тооцоогүй;

-Удирдлагыг үнэн зөв мэдээллээр хангаж ажиллаагүйгээс;

Үзүүлэх нөлөө /үр дагавар/:

-Хариуцлагын тогтолцоо алдагдах;

Зөвлөмж:

-Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 109 дүгээр зүйлийн 109.3, 109.8 дахь заалт, Засгийн газрын 2018 оны 382 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралтаар баталсан "Төрийн захиргааны болон үйлчилгээний албан хаагчид нэмэгдэл хөлс олгох журам"-ыг хэрэгжүүлж 2026 оны төсвийн төсөөлөлд шөнийн нэмэгдлийн хувийг зөв тооцож, дээд шатны байгууллагад хүргүүлж байх;

-Хууль, дүрэм журмын өөрчлөлтийг тухай бүр хэрэгжүүлж ажиллах;

-Удирдлага, албан хаагчийг үнэн зөв, бодитой мэдээллээр хангаж ажиллах;

ТАВ. ДҮГНЭЛТ

1. Байгууллагын засаглалын төлөвшлийн хувьд Орхон аймгийн УЦУОШТ нь өөрийн зорилго, зорилтоо тодорхойлж, түүний хүрээнд шаардлагатай чиг үүрэг бүхий бүтэц, орон тоог баталж, үндсэн чиг үүргээ хэрэгжүүлж ажиллаж байна.

2. Төсөв, санхүүгийн үйл ажиллагааг Төсвийн тухай, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль болон бусад холбогдох дүрэм журам, стандартын дагуу тайлагнасан байна.

3. Шинжилгээний ажиглалтыг хийхдээ "Цаг уур, орчны хяналт шинжилгээний заавар /ШЗ.И.01.03.2014/ буюу цаг уурын ажиглалт, хэмжлийн технологийн заавар /XIV дэвтэр/" зааврыг бүрэн баримтлаагүй байна.

4. Байгаль орчны шинжилгээний лабораторийн ажиллах орчин нөхцөл шаардлага хангахгүй, тоосонцрын багажгүй, татах шүүгээ муудсан, химийн бодис хадгалах зориулалтын шүүгээ, бусад багаж тоног төхөөрөмж хуучирсан, итгэмжлэлийн гэрчилгээ аваагүй байна.

5. Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1-д заасны дагуу төвийн дарга нь албан үүргээ гүйцэтгэхдээ өөрийн болон өөртэй нь хамаарал бүхий этгээдэд захиргааны шийдвэр гаргахдаа мэдэгдэл тайлбарыг тухай бүр гаргаагүй.

6. Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 94 дүгээр зүйлийн 94.1-д ажилтанд амрах, хооллоход нь зориулан завсарлага олгоно заалтыг мөрдөж ажиллагүй.

7. Ус хөрсний технологич инженер ТҮМ-5 ангиллын 1 албан тушаалын эзгүй орон тоонд 2 албан хаагчийг түр орлон гүйцэтгэх тушаал гаргаж сул, эзгүй орон тооны ажил хавсран гүйцэтгүүлэх журам мөрдөж ажиллаагүй.

8. Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 109 дүгээр зүйлийн 109.3-т "шөнийн цагаар ажилласан ажилтныг нөхөн амруулаагүй бол түүний дундаж цалин хөлсийг нэг аравны хоёр дахин, түүнээс дээш хэмжээгээр нэмэгдүүлж олгоно", 109.8-д "Ажилтныг ээлжийн хуваарийн дагуу шөнийн цагт ажиллуулбал шөнийн цагийн нэмэгдэл хөлсийг нэмж олгоно" заалтыг хэрэгжүүлэхэд тухайн жилийн батлагдсан нийт цалин хөлсний төсөв хүрэлцдэггүй.

9. Байгууллагын засаглал, санхүүгийн үйл ажиллагаанд илэрсэн алдаа зөрчлийн үр нөлөөг үндэслэн "Хэдийгээр хяналтын орчин зохистой боловч зарим хяналттай холбоотой алдаа зөрчил, асуудал илэрсэн" үед өгдөг "САЙЖРУУЛАЛТ ХЭРЭГТЭЙ" дүгнэлтийг өгч байна.

ЗУРГАА. ЗӨВЛӨМЖ

Аудитаар илэрсэн алдаа, дутагдлыг цаашид давтан гаргахгүй байх дараах зөвлөмжийг хүргүүлж байна. Үүнд:

1. Байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны онцлогт нийцсэн дотоод хяналтыг хэрэгжүүлэх журмыг батлах, түүнийг мөрдөж ажиллах;

2. Засгийн газрын 2011 оны 311 дүгээр тогтоолоор баталсан "Аж ахуйн нэгж, байгууллагын үйл ажиллагаанд дотоод хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлэх нийтлэг журам"-ын дагуу дотоод хяналтын үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг баталж, хэрэгжилтийг хангаж ажиллах;

3. Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайд, Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд, Сангийн сайдын хамтарсан 2023 оны А/421, А/115, А/170 дугаар тушаалын 2 дугаар хавсралтаар батлагдсан "Ус цаг уур, орчны хяналт шинжилгээний салбарын төрийн үйлчилгээний албан хаагчид ур чадварын нэмэгдэл олгох шалгуур үзүүлэлт, хэрэглэх журам"-ын 8-д заасны дагуу "Байгууллагын дарга, захирлаас бусад албан хаагчдын Ур чадварыг үнэлж, дүгнэх, нэмэгдлийн хэмжээг тогтоох, нэмэгдэл олгох асуудлыг тухайн байгууллагын удирдах ажилтны шийдвэрээр байгуулсан ажлын хэсгийн санал дүгнэлтийг үндэслэн холбогдох төсвийн захирагч шийдвэрлэнэ", 10-д "Ур чадварыг үнэлж дүгнэх, нэмэгдэл олгох үйл ажиллагаа нь ил тод нээлттэй, шударга, хамтын оролцоог хангасан, ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид байх заалтыг мөрдөж ажиллах;

4. Хөдөлмөрийн тухай хуульд заасны дагуу сахилгын шийтгэлийг давхардуулан ногдуулахгүй байх;

5. Дээд шатны төсвийн захирагчийн баталсан бүтэц орон тоо, төсвийн хязгаарт багтааж ажиллах. Шаардлагатай гэж үзвэл төслийг бодитойгоор төлөвлөн, тулгамдаж буй асуудлыг дээд шатны байгууллагад хүргүүлж шийдвэрлүүлэх ажлыг зохион байгуулах;

6. Аудитаар илэрсэн зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, зөрчлийг таслан зогсоох, үүсэж болзошгүй төсөв, санхүүгийн эрсдэлийг тодорхойлон түүнд анхаарал хандуулж, дүгнэлт хийж ажиллах;

7. Засгийн газрын 2019 оны 6 дугаар тогтоолоор баталсан "Төрийн албан хаагчид нөхөх төлбөр олгох журам"-ын 2.1-д "Төрийн албан хаагчийг гадаад улсад болон нэг аймаг, хотоос нөгөө аймаг, хотод, түүнчлэн аймаг, хотын дотор өглөө ажилд очих, орой буцах боломжгүй газарт тухайн байгууллага болон дээд шатны удирдах байгууллагаас баталсан удирдамж, төлөвлөгөө, шийдвэрийн дагуу тодорхой хугацаагаар томилон ажиллуулсан нөхцөлд албан томилолтоор ажиллах үеийн нөхөх төлбөр олгоно" гэж заасны дагуу томилолтын удирдамж, төлөвлөгөө баталж байх;

8. Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 100 дугаар зүйлийн 100.2-т "Хувийн чөлөө олгох журам, чөлөөний хугацаа, хувийн чөлөөтэй байх хугацаанд олговор олгох эсэхийг хөдөлмөрийн дотоод хэм хэмжээгээр зохицуулна" гэж заасны дагуу хөдөлмөрийн дотоод журамд нэмэлт өөрчлөлт оруулах;

9. Байгууллагын ажлын байранд суурин ажилладаг албан хаагч болон ажил үүргийн онцлог ээлжийн ажилтны цаг ашиглалт, цаг бүртгэл хөтлөлтийг хөдөлмөрийн дотоод журамд нарийвчлан оруулах, цаг ашиглалтад дотоод хяналт тавих;

10. Засгийн газрын 2018 оны 382 тогтоолоор баталсан "Төрийн захиргааны болон үйлчилгээний албан хаагчид төрийн алба хаасан хугацааны нэмэгдэл олгох журам"-ын 5 дахь хэсэгт "Төрийн алба хаасан хугацааг байгууллагын хүний нөөцийн асуудал эрхэлсэн нэгж буюу ажилтан тодорхойлж, тухайн байгууллагын төсвийн шууд захирагчийн тушаалаар энэ журмын 2-т заасны дагуу нэмэгдэл олгох хувийг тогтооно" гэж заасныг мөрдөж ажиллах;

11. Төрийн албаны зөвлөлийн 2022 оны 11 дүгээр сарын 14-ний өдрийн 600 дугаар тогтоолоор баталсан "Төрийн албан хаагчийн хувийн хэрэг хөтлөх журам"-ыг мөрдөж ажиллах, хувийн хэргийн бүрдүүлэлт, баяжуулалтад байнгын хяналт тавьж, хадгалах, хамгаалах нөхцөлийг бүрдүүлэх;

12. Архив, албан хэрэг хөтлөлтийн тухай хууль, Хууль зүй, дотоод хэргийн сайдын 2025 оны 10 дугаар сарын 16-ны өдрийн А/100 дугаар тушаалаар баталсан "Байгууллагын архивын үйл ажиллагааны нийтлэг журам", Засгийн газрын 2024 оны 214 дүгээр тогтоолоор баталсан "Албан хэрэг хөтлөлтийн нийтлэг журам"-ыг мөрдөж ажиллах, байгууллагын нийт ажилтнуудад албан хэрэг хөтлөлтийн чиглэлээр мэргэжлийн байгууллагатай хамтран сургалт зохион байгуулах;

13. Засгийн газрын 2020 оны 217 дугаар тогтоолоор баталсан "Байгууллагын гүйцэтгэлийн төлөвлөгөө боловсруулах, гүйцэтгэлийн зорилт, шалгуур үзүүлэлтийг тогтоох, тайлан гаргах журам, Засгийн газрын 2023 оны 301 дүгээр тогтоолоор баталсан "Төрийн жинхэнэ албан хаагчийн гүйцэтгэлийн төлөвлөгөө боловсруулж батлах, ажлын гүйцэтгэл, үр дүн, мэргэшлийн түвшинг үнэлэх журам"-ыг баримталж, төрийн үйлчилгээний албан хаагчдын тухайн жилийн ажлыг төлөвлөж, тайлагнуулж байх;

14. Байгууллагын дарга нь Монгол Улсын Засгийн газрын Хэрэг эрлэх газрын даргын 2023 оны 98 дугаар тушаалын 1 дүгээр хавсралтаар баталсан "Гүйцэтгэлийн төлөвлөгөө боловсруулах аргачлал"-ын 2.6-д заасан арга хэмжээнээс жилд 2-с доошгүй арга хэмжээг сонгож, төлөвлөж хэвших;

15. Засгийн газрын 2021 оны 226 дугаар тогтоолоор баталсан "Тамга, тэмдэг, баталгааны тэмдэг, хэвлэмэл хуудас хийлгэх, хэрэглэх журам"-ыг хэрэгжүүлэх, журмын 2.1.10-д "Монгол Улсын хууль, Засгийн газрын шийдвэрээр үйл

ажиллагаа нь тодорхойлогддог, эрх олгогдсон төрийн бусад байгууллага (газар, хороо, зөвлөл, комисс, алба, төв, хүрээлэн гэх мэт)” гэж заасны дагуу байгууллагын тамгыг шинээр хийлгэх, тамга, тэмдэг, баталгааны тэмдэг, хэвлэмэл хуудасны хадгалалт, хамгаалалт, бүртгэл тооцооны хяналтыг сайжруулах;

16. Засгийн газрын 2017 оны 197 дугаар тогтоолоор баталсан “Ахмадын сан байгуулан ажиллуулах журам”-ын дагуу сангийн хөрөнгийг бүрдүүлж, зориулалтын дагуу зарцуулах;

17. Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.1 дэх хэсэгт “Албан тушаалтан албан үүргээ гүйцэтгэхдээ өөрийн болон өөртэй нь хамаарал бүхий этгээдийн хувийн ашиг сонирхлыг хөндсөн захиргааны шийдвэр гаргах, удирдах, хяналт, шалгалт хийх, хариуцлага хүлээлгэх, гэрээ байгуулах, эдгээрийг хэлэлцэх, бэлтгэх, оролцох зэрэг үйл ажиллагаа явуулахыг хориглоно” гэж заасан байх тул цаашид зөрчлийг арилгаж өөрийн хамаарал бүхий этгээдийг шууд удирдах, захиргааны шийдвэр гаргахгүй байх;

18. Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн 8 дугаар зүйлд заасны дагуу ашиг сонирхлын зөрчил үүссэн, ашиг сонирхлын зөрчилтэй гэж ойлгогдохуйц нөхцөл байдлын тухай мэдэгдлийг бичгээр, эсхүл цахим хэлбэрээр тайлбар хийж, эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтанд хүргүүлж хуулийн 8.1-д заасан ашиг сонирхлын зөрчилгүй гэдгээ илэрхийлсэн мэдэгдэл болон энэ хуулийн 8.6-д заасан тайлбарыг нээлттэй мэдээллэх;

19. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах ажлыг зохион байгуулахдаа хуулийн дагуу нээлттэй, ил тод, хяналт тавьж, гэрээний ерөнхий нөхцөлд гүйцэтгэчийг хууль бусаар сонгон шалгаруулсан эсхүл хууль бус давуу байдал олж авч гэрээг байгуулсан нь шүүх болон холбогдох байгууллага, албан тушаалтан тогтоосон бол гэрээг цуцлах заалтыг нарийвчлан оруулж байх;

20. Үндэсний аудитын газрын харьяа Орхон аймаг дахь төрийн аудитын газраас 2023 он болон 2024 оны санхүүгийн тайлан, болон тус газрын дотоод аудитаар илэрсэн зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, төсөв, санхүүгийн эрсдэл үүсгэхэд нөлөөлж буй гол хүчин зүйлсийг тодорхойлон түүнд анхаарал хандуулж, дүгнэлт хийж, зөрчлийг таслан зогсоохыг зөвлөж байна.

ЦАГ УУР, ОРЧНЫ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ
ГАЗРЫН ДАРГА

Э.БАТТУЛГА

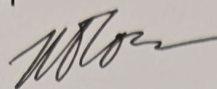
2025 оны 12 дугаар сарын 17

ТАНИЛЦСАН:
ОРХОН АЙМГИЙН УС, ЦАГ УУР, ОРЧНЫ
ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ТӨВИЙН
ДАРГА

С.ОТГОНБААТАР

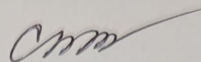
2025 оны 12 дугаар сарын 19

ХЯНАСАН:
ХЯНАЛТ, ДОТООД АУДИТЫН
ХЭЛТСИЙН ДАРГА

 Х.ОЮУНБИЛЭГ

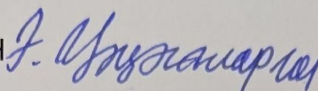
2025 оны 12 дугаар сарын 11

ТАЙЛАН БИЧСЭН:
ХЯНАЛТ, ДОТООД АУДИТЫН
ХЭЛТСИЙН АХЛАХ
МЭРГЭЖИЛТЭН

 С.НАРАНЧИМЭГ

2025 оны 12 дугаар сарын 20

АХЛАХ МЭРГЭЖИЛТЭН

 Э.ЦЭЦЭГЖАРГАЛ

2025 оны 12 дугаар сарын ...